

Posudek diplomové práce

Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy
Katedra francouzského jazyka a literatury

- Autor diplomové práce:** Bc. Lucie Martínková
- Název diplomové práce:** Gender, nebinární genderová identita – lingvistický a sociologický přístup frankofonních mluvčích
- Vedoucí diplomové práce:** PhDr. Kateřina Suková Vychopňová, Ph.D.
- Oponent diplomové práce:** PhDr. Jiří Jančík, Ph.D.

Diplomantka předkládá práci, v níž představuje otázku ontologické konceptualisace genderu a jeho jazykového odrazu ve francouzštině a češtině. Aby obě vymezení byla nahlížena v jejich co nejúplnějších dopadech, kontextualisuje je diplomantka v celé řadě disciplinárních parametrisací: od sociální až po pragmatickou, od politické až po estetickou.

Seznam těchto kontextů a parametrisací je zcela zjevně výsledkem velice komplexní úvahy nad tématem, diplomantka pomyslela na nejrůznější rozměry, jež problematika vykazuje a snažila se je ve své práci předložit a vyložit. Škoda jen, že napojování příslušných dílčích výkladů v textu není zcela hladké a organické a že tematisace jednotlivých aspektů, které se zdály svým zmíněním být příslibem hlubokého analytického ponoření se do jednotlivých disciplinárních pohledů, občas zůstane při povrchu (mohla bývala být širě rozvedená otázka komunikačního ztotožňování se / odvržení genderové autoidentifikace partnera v rozhovoru, otázka verbální agrese, otázka ekonomie jazyka a desitualisace textů příkazů a zákazů, rozpor inovace a konservatismu, otázka diskrétnosti jazykového odrazu versus ontologické kontinuum a podobně).

Strukturace textu je logická a návodná, diplomantka velice příhodně výklad vystavuje na logice oposice ontologická realita – její jazykový odraz, logice, která ji, v závěrečné části textu přivede k úvahám nad takzvaným inkusivním pravopisem.

Úvahovost a analýsy textu způsobují, že je předkládaná diplomová práce svou povahou studií radící se k výzkumům, jež pozměňují předmět svého zájmu, zkoumaný

aspekt, zkoumanou doménu: kritickým přispíváním do debaty o problematice genderu a genderisovaného jazyka diplomantka vlastně dále pootvírá příslušné Overtonovo okno.

Vedle velikého prostoru věnovaného ontologii genderu (22 stran) je v textu vykládána řada jevů, jež jsou jeho dopadem: utváření společenského konsensu, zdvořilost, rovnost a rovnoprávnost, práva a povinnosti člena společenství vůči společenství, opozice norma – usus a podobně. K nim všem je následně vyložen rovněž jazykový dopad.

Struktura práce je velice srozumitelná a čtenáře místy překvapí pouze jazyková rovina textu, jež je velice svébytně aktualizovaná, velice osobitým jazykem diplomantky. Ten bychom chtěli, jakož i několik konceptů a formulací z textu, učinit součástí podnětů k obhajobě. Necht' nám poslouží rovněž i jako příležitost k rektifikaci dílčích aspektů této zajímavé a originální diplomové práce.

(1) Užíváte náležitě pojmy „určování“ / „identifikace“? Například v těchto výrocích:

Diskuse se rozšiřuje o pohled na nesprávné určování genderu jako na formu nezdvornosti, což odpovídá teoretickému rámci, který vytvořili Penelope Brown a Stephen Levinson (1987) diskutovaném v této kapitole. (s. 12)

Ve skutečnosti se málo cis lidí identifikuje jako cis, pokud nejsou členy LGBTQ komunity nebo nejsou ve vztahu s trans jedincem (Barker 2019, 25). (s. 17)

(2) Mohla byste uvést na pravou míru tyto výroky:

Na rozdíl od jazyků, jako je španělština, která se ustálila na počátku 18. století, byla francouzština předmětem častých zásahů úřadů. Tyto zásahy se týkaly především pravidel psaní, čímž vznikla propast mezi mluvenou a psanou francouzštinou. (s. 37)

Inkluzivní francouzština nevěnuje systematickou pozornost nebinárním osobám a často se omezuje pouze na ženy. (s. 44)

(3) Jaká je opravdová povaha konservatismu a tradice v jazyce (oproti vašemu výkladu na straně 13)?

(4) Výklad a některé analýsy na mnoha místech působí velice levicově. Dokázala byste předložit i nějaké pohledy pravicové?

(5) K otázce počtu a (ne)měnnosti třídy osobních zájmen: kolik jich celkem vlastně je z hlediska diskursnosti?

- (6) Jak je to s rodovostí osobních zájmen 1., 2., 3. a 4. osoby ve francouzštině?
- (7) Kolik zájmen „on“ ve francouzštině vlastně existuje?
- (8) Jaká je povaha inkusivního pravopisu? Má to být obecný pravopis k používání pro veškeré texty, nebo má být určen pouze pro texty některé?
- (9) Mohla byste okomentovat otázku genderu a příznakovosti a otázku jazykového odrazu genderu a příznakovosti?
- (10) Jaký je přesně vztah mezi neutrálním vyjadřováním a inkusivním pravopisem? Ve svém textu je někdy stavíte typově do oposice a někdy ztotožňujete.

Diplomovou práci doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 2. 1. 2024
PhDr. Jirí Jančík, Ph.D.